

Broedvogels van terreinen in het Groene Hart in 2024

Albert de Jong
Daan van Braak

Sovon-rapport 2024/45

Broedvogels van terreinen in het Groene Hart in 2024

Albert de Jong en Daan van Braak

Sovon-rapport 2024/45

Dit rapport is samengesteld in opdracht van
Staatsbosbeheer

Colofon

© Sovon Vogelonderzoek Nederland 2024

Dit rapport is samengesteld in opdracht van Staatsbosbeheer.

Wijze van citeren: de Jong A.J. & van Braak D. 2024. Broedvogels van terreinen in het Groene Hart in 2024. Sovon-rapport 2024/45

Foto's omslag: Bosje Bordenweg (Daan van Braak), Grote Zilverreiger (Albert de Jong) en kievitsnest (Daan van Braak)

ISSN-nummer: 2212 5027

Sovon Vogelonderzoek Nederland

Toernooiveld 1

6525 ED Nijmegen

e-mail: info@sovon.nl

website: www.sovon.nl

Niets uit dit rapport mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar worden gemaakt d.m.v. druk, fotokopie, microfilm, of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Sovon en/of opdrachtgever.

Inhoud

Samenvatting	6
1. Inleiding	7
2. Beschrijving van het gebied	8
2.1 Bossen Alblasserwaard	8
2.2 Graslanden	9
3. Werkwijze	10
3.1. Methode & veldwerk	10
3.2. Interpretatie en verwerking van de gegevens	10
3.3. Weers- en andere omstandigheden	11
4. Resultaten	12
4.1.SNL-natuurbeheertypen	13
4.2. Vergelijking met eerdere karteringen	14
4.3. Soortbesprekingen	15
5. Evaluatie	19
6. Literatuur	20
Bijlage 1. Vergelijkingen met eerdere karteringen	21
Bijlage 2. Verspreidingskaarten inventarisatie 2024	24

Samenvatting

In 2024 zijn in opdracht van Staatsbosbeheer de broedvogels in verschillende bossen en extensieve graslanden gekarteerd in het Groene Hart (totaal ruim 258 hectare). Er zijn vijf integrale bezoeken gebracht die voor zonsopgang aanvingen. In totaal is 96 uur en 12 minuten aan veldwerk gespendeerd, wat neerkomt op een gemiddelde onderzoekintensiteit van ruim 22 min/ha, inclusief verplaatsingen tussen de gebieden.

Er werden 80 soorten vastgesteld als broedvogel, waarvan er 72 integraal zijn gekarteerd. Merel, Koolmees, Pimpelmees, Tjiftjaf, Fitis, Roodborst, Winterkoning en Vink waren aanwezig, maar zijn niet gekarteerd. De talrijkste getelde soorten waren: Zwartkop (148), Rietzanger (69) en Wilde Eend (51). Van de vastgestelde soorten staan er 14 op de Rode Lijst, waaronder de Roerdomp (kwetsbaar) en Snor (kwetsbaar). Hoewel de gekarteerde terreinen relatief klein zijn, herbergen deze wel schaarse moerasvogels zoals de Purperreiger, Lepelaar en Bruine Kiekendief.

Ooievaar op nest op de stomp van een dode populier in het bosje nabij Ameide langs de Bordenweg (foto: Albert de Jong)

1. Inleiding

In 2024 is in opdracht van Staatsbosbeheer een verzameling terreinen in het Groene Hart gekarteerd op broedvogels. Het oppervlak van 258,4 hectare bestond vooral uit jong loofbos en vochtig grasland met moerasdelen.

De kartering levert inzicht in de lokale avifauna door informatie te verzamelen over de aanwezigheid, verspreiding en aantallen van broedvogels. Het doel van de inventarisatie is tweeledig en dient 1) ter verantwoording voor het Subsiestelsel Natuur en Landschap (SNL), waarin onder andere het monitoren van broedvogels in een zesjarige cyclus wordt vereist en waarvan de resultaten worden gerapporteerd aan de betreffende provincie, en 2) ten behoeve van de interne kwaliteitsbeoordelingen en beheerevaluaties van Staatsbosbeheer.

In dit rapport worden de resultaten van de vlakdekende kartering beschreven. In hoofdstuk 2 wordt ingegaan op de ligging van het onderzoeksgebied en de verschillende landschapstypen die er te vinden zijn.

Hoofdstuk 3 beschrijft de gebruikte methodiek voor het inventarisatiewerk en de verwerking van de geregistreerde waarnemingen. Ook is een beschrijving van de weersomstandigheden opgenomen. Vervolgens worden in hoofdstuk 4 de resultaten beschreven en nader toegelicht, waarbij vergelijkingen met eerdere karteringen zijn gemaakt en beschrijvingen zijn opgenomen van enkele kenmerkende soorten. In hoofdstuk 5 worden de bevindingen geëvalueerd. De verspreidingskaarten per broedvogelsoort zijn bijgevoegd in de bijlagen, waarbij de soorten worden gepresenteerd volgens de systematiek van het *International Ornithological Committee* (IOC).

Daan van Braak en Albert de Jong voerden de broedvogelinventarisatie uit. Sovon-collega's André van Kleunen, Willem van Manen en Lara Marx worden bedankt voor hun bijdragen aan de totstandkoming van dit rapport. Kees van Eerde van Staatsbosbeheer voorzag het concept van commentaar.

Zicht op grasland en rietmoeras vanuit de Put van Zessen op 18 april 2024. (Daan van Braak)

2. Beschrijving van het gebied

Het in 2024 onderzochte gebied bestaat uit verschillende terreinen in de Alblasserwaard en enkele graslanden langs de A12 ten noorden van het dorp Driebruggen. In totaal gaat het om 258,4 hectare. Deze gebieden zijn grofweg in twee typen te verdelen: jonge loofbossen met productiefunctie (ca. 128 hectare) en open gebieden met schrale en vochtige gras- en veenmoerasvegetaties (ca. 121 hectare). Het resterende deel betreft zoetwaterplas en wilgengriend. De verschillende terreindelen worden hierna beknopt beschreven.

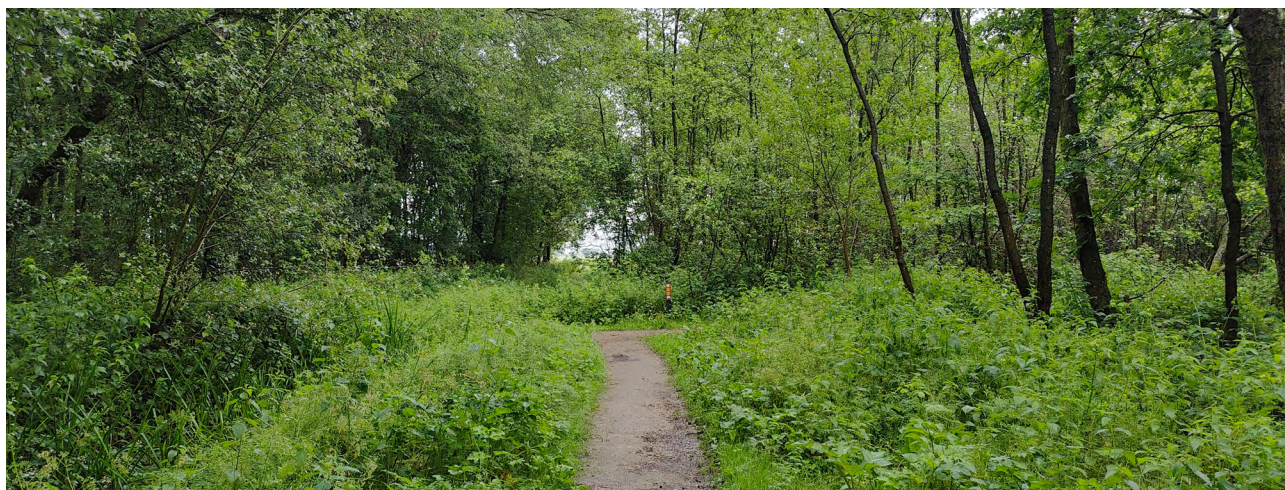
2.1 Bossen Alblasserwaard

De bossen in de Alblasserwaard hebben een beperkte omvang. De grootste zijn het Alblasserbos bij Papendrecht (59,1 ha) en Alblasserbos bij Oud-Alblas (39 ha). Beide bossen worden in de volksmond Alblasserbos genoemd en zijn in de jaren 80 van de vorige eeuw aangelegd.

De bossen en werden in de jaren 1970 en 1980 aangelegd door Staatsbosbeheer in samenwerking met

Figuur 1. Overzicht van de gekarteerde gebieden in de Alblasserwaard en nabij Driebruggen (inzet).

Alblasserbos op 29 mei 2024 (foto: Daan van Braak)

andere lokale overheden. Ze bestaan voornamelijk uit loofbomen zoals eik, es, els en wilg. Het Alblasserbos wordt doorkruist door sloten en bevat kleine waterpartijen. Het overgrote deel heeft het karakter van productiebos, met relatief jonge bomen en een redelijk goed ontwikkelde struiklaag. Vanwege essentaksterfte zijn enkele jaren geleden in beide bosdelen vakken gekapt. Deze zijn nu grotendeels dichtgegroeid met braamstruweel. Ook zijn er enkele vakken met overwegend populier en abeel, waar weinig ondergroei is. Het centrale deel van het Alblasserbos bij Papendrecht bevat een wat ouder deel met een dichte structuur en veel liggend dood hout. Aan de noordkant van het deel bij Wijngaarden is een vak met abelen dat wordt begraasd door runderen.

De Grote Nes en Kortland vormen twee kleinere bossen in de westelijke Alblasserwaard. De Grote Nes bestaat voornamelijk uit eik en populier. Het zuidelijke deel van Kortland bestaat voornamelijk uit populieren, het noordelijke met name uit struikgewas met wilgen en berken. De bosjes in de oostelijke Alblasserwaard hebben hetzelfde karakter. Het gaat dan om de terreinen bij Langerak (bosje Melkweg), langs de Bordenweg bij Ameide, aan de Noordse Weg en ten zuiden van Goudriaan, langs De Hoogt. Dit zijn aangeplante bossen van enkele decennia oud met voornamelijk populier, eik, els, abeel en wilg. In bijna al deze kleine bossen

waren in de afgelopen winter delen gekapt, waardoor plaatselijk een meer open structuur met prille vorming van struikgewas was te vinden.

2.2 Graslanden

Extensieve graslanden vormen na de bossen het grootste deel van het gekarteerde oppervlak. De vochtige hooilanden langs het Achterwaterschap, langs de Giessen en de Smoutjesvliet bestaan uit zeer natte vegetatie met allerlei grassen, zeggen en veenplanten, waarbij het veld met zomerklokjes langs de Smoutjesvliet in het oog springt. Een deel van de graslanden bevat moerasachtige, ondiepe plassen, zoals de Natuurstrook, de Put van Zessen en een plas-dras in het kruiden- en faunarijke grasland bij de Smoutjesvliet. Moerasvegetatie langs dit water zorgt voor structuurrijke overgangen naar de aangrenzende kades en bossen en trekt ook moerasvogels aan. Vanwege de zeer natte april- en meimaand waren de graslanden extra drassig in 2024. De plassen in de graslanden vormen gunstig foerageergebied voor eenden en steltlopers. De polders nabij Driebruggen (Weijpoortsche Polder en De Lange Weide) hadden een zeer open karakter en waren daarom het meest geschikt voor weidevogels.

Vochtig weidevogelgrasland langs het Achterwaterschap nabij Nieuw-Lekkerland op 18 mei 2024 (foto: Albert de Jong)

3. Werkwijze

3.1. Methode & veldwerk

Bij het uitvoeren van het broedvogelonderzoek is de basiskarteringsmethode toegepast, gebaseerd op de door Sovon ontwikkelde Broedvogel Monitoring Project-methode (BMP) (Vergeer *et al.* 2023). Deze methode behelst het meermaals aflopen van alle terreindelen in het onderzoeksgebied in het voorjaar waarbij een selectie van relevante soorten in kaart wordt gebracht. Bij de kartering in het Groene Hart is gewerkt met de standaardsoortenlijst voor SNL-karteringen van Staatsbosbeheer. Deze beslaat alle soorten, minus Merel, Koolmees, Pimpelmees, Tjiftjaf, Fitis, Roodborst, Winterkoning en Vink.

De BMP-werkwijze is gericht op het registreren van territorium-indicerende waarnemingen zoals zang, balts en alarmroepen, waarbij aandacht uitgaat naar uitsluitende waarnemingen. Dit zijn waarnemingen van twee of meer tegelijkertijd zingende of baltsende soortgenoten. In het geval van zeldzame soorten en soorten met grote, overlappende territoria wordt geprobeerd een zo hoog mogelijke (nestindicatieve) broedcode te verzamelen en indien mogelijk de nestplaats zo nauwkeurig mogelijk te lokaliseren. Dit om de kans te verkleinen dat niet-broedvogels worden meegeteld en moeilijk te karteren soorten worden over- of onderteld. Bij roofvogels worden nesten gezocht wanneer de terreingesteldheid dit toelaat.

Aan het onderzoeksgebied zijn vijf ochtendbezoeken gebracht in de periode maart-juni (Tabel 1). Het totaal aantal bezoeken komt uit op 24. De bezoeken startten doorgaans voor zonsopgang en liepen door tot in het begin van de middag. Bij de bezoeken werden de open terreinen met moerasvogels zo veel mogelijk als eerste bezocht.

In totaal is 96 uur en 12 minuten aan veldwerk gespendeerd, wat neerkomt op een gemiddelde onderzoekintensiteit van 22,3 min/ha (Tabel 1). Het is van

belang om hierbij om te merken dat de gebieden klein waren en verspreid lagen, waardoor er veel tijd moest worden besteed aan verplaatsingen te voet, op de fiets en met de auto. Naar schatting is ongeveer een derde van de tijd besteed aan deze verplaatsingen en ligt de daadwerkelijke telinspanning op ca. 15 min/ha.

Een extra inspanning vormde de dronevluchten die boswachter Kees van Eerde op 29 mei boven de Smoutjesvlietlanden en op 31 mei samen met AdJ boven de Put van Zessen maakte om de nesten van Purperreigers, Blauwe Reigers en Lepelaars te tellen. De resultaten werden achteraf op de pc bekeken en gedeeld met de karteerders.

3.2. Interpretatie en verwerking van de gegevens

In het veld zijn de waarnemingen ingevoerd op een tablet in de app Avimap, waarbij voor iedere waarneming de soort, locatie, tijdstip en broedcode is vastgelegd. Na afloop zijn de data doorgestuurd naar de server van Sovon. De waarnemingen zijn automatisch geclusterd, waarbij ze worden getoetst aan criteria en geldige waarnemingen worden geïnterpreteerd en samengevoegd tot territoriumstippen.

Voor de kartering in 2024 is gebruik gemaakt van de criteria voor basiskarteringen. Deze wijken licht af van de standaard BMP-criteria vanwege het kleinere aantal bezoeken. De datumgrenzen van een aantal soorten zijn iets verruimd om te compenseren voor de lagere trefkansen. De gebruikte clustercriteria zijn bijgesloten als metadata in de database en zijn weergegeven op de verspreidingskaarten.

Bij een broedvogelkartering worden territoria in kaart gebracht en niet per definitie broedgevallen. De stippen op de verspreidingskaarten geven vastgestelde

Tabel 1. Overzicht bezoekdata en -tijden van de broedvogelkartering in het Groene Hart.

Datum	Ronde	Begin	Eind	Datum	Ronde	Begin	Eind
7-mrt	1	06:50	13:00	15-mei	3	11:24	12:30
21-mrt	1	06:17	08:30	16-mei	3	08:30	12:00
21-mrt	1	06:25	13:25	18-mei	3	04:53	11:56
22-mrt	1	07:30	09:30	29-mei	4	04:50	11:52
18-apr	2	06:20	12:30	30-mei	4	05:40	08:29
19-apr	2	06:30	09:00	30-mei	4	05:12	09:00
22-apr	2	06:09	10:09	31-mei	4	05:26	06:10
25-apr	2	07:57	12:00	31-mei	4	05:09	12:25
26-apr	2	11:30	12:30	21-jun	5	04:57	09:10
29-apr	2	06:38	07:37	24-jun	5	04:55	12:13
7-mei	3	05:54	07:30	26-jun	5	08:05	10:02
13-mei	3	06:03	12:00	26-jun	5	05:14	11:02

territoria weer, waarbij een stip komt te liggen op de locatie van de waarneming met de hoogste broedcode (slechts in enkele gevallen de nestlocatie) of de laatste meetellende waarneming binnen het geïnterpreteerde territorium.

Automatisch clusteren gaat doorgaans goed, maar resultaten moeten goed worden gecontroleerd, vooral vanwege fouten of slordigheden bij invoer in het veld. De waarnemingen zijn zorgvuldig gecontroleerd op onzuiverheden. Plaatselijk zijn door de afwisseling tussen eigendommen van Staatsbosbeheer en derden territoria buiten de grenzen van het onderzoeksgebied gesitueerd. De betreffende territoria zijn niet opgeteld bij de totalen, maar indien relevant wel zichtbaar op de soortkaarten (bijlage).

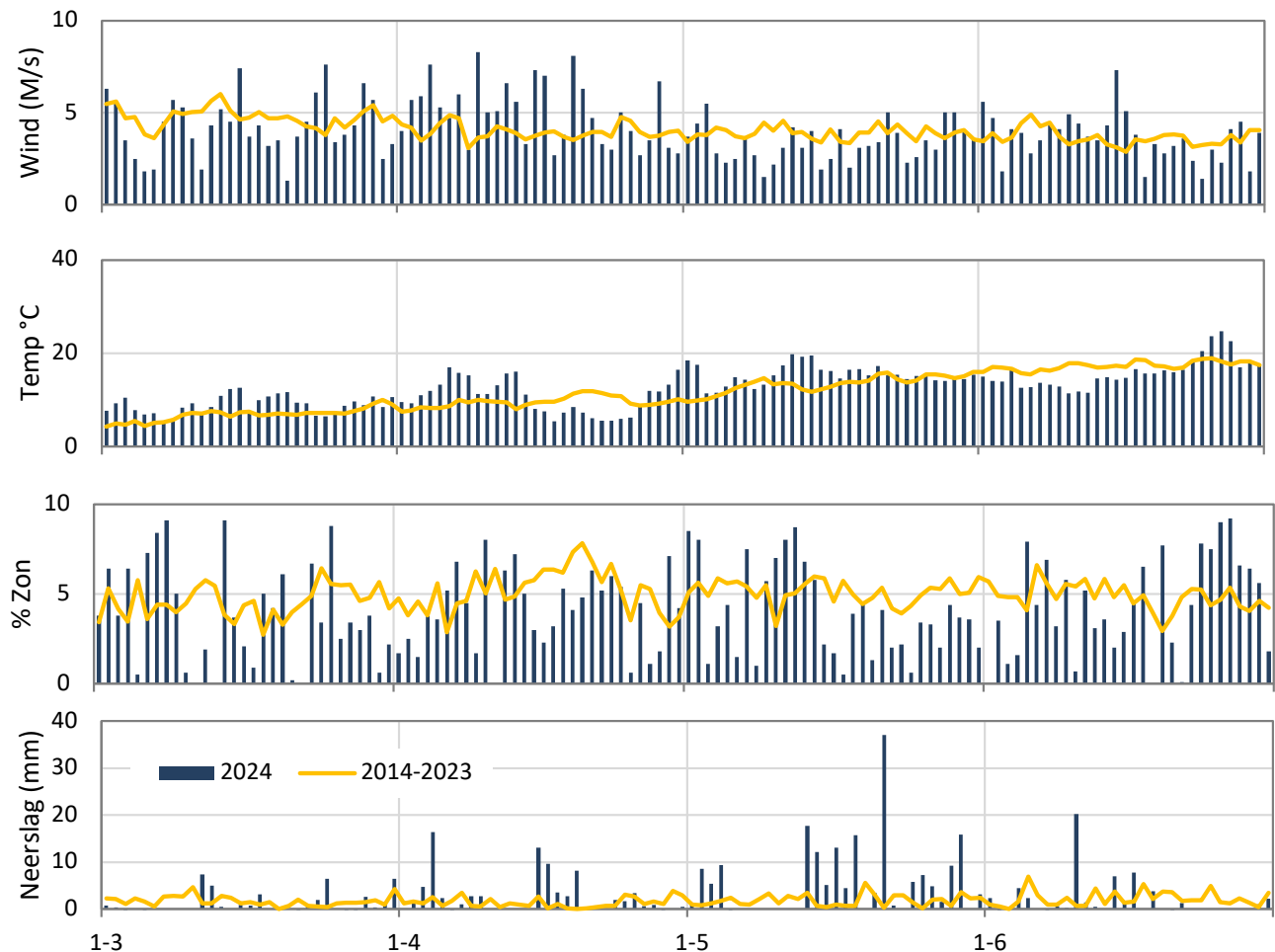
3.3. Weers- en andere omstandigheden

De omstandigheden voor inventarisatie waren in 2024 bepaald niet gunstig. Met name in april regende en waaide het veel, waardoor er weinig dagen met optimale inventarisatie-omstandigheden overbleven (Figuur 2). De relatief koude en natte periode in de

loop van april kan er bovendien toe hebben geleid dat een deel van de broedvogels trek naar broedgebieden uitstelde en zangactiviteit gering was. Dit kan bij sommige soorten een drukkende invloed hebben gehad op de gevonden aantallen. In de overige maanden waren de weersomstandigheden, afgezien van dagen met zware neerslag in mei en juni, redelijk gunstig voor inventarisatie.

De kartering in de gebieden in het Groene Hart kon voor het overgrote deel op dagen met goede omstandigheden worden uitgevoerd. Slechts één keer werd een bezoek afgebroken vanwege regenval. Dat werd de volgende dag herhaald. De graslanden waren vermoedelijk iets vochtiger dan in andere jaren, maar konden alsnog goed betreden worden. In de bossen waren sommige paden erg drassig, maar ook dat vormde geen probleem om de gebieden goed te belopen. We nemen daarom aan dat de weersomstandigheden de kwaliteit van de kartering niet negatief hebben beïnvloed.

Figuur 2. Gemiddelde windsnelheid (m/s), temperatuur (°C), percentage zonneshijn (%) en hoeveelheid neerslag (mm) per dag in 2023 en in de periode 2013-2022 in Cabauw (KNMI).

4. Resultaten

Tijdens de broedvogelkartering in de terreinen in het Groene Hart werden in totaal 72 soorten uit de selectie van te karteren soorten als broedvogel vastgesteld (Tabel 3, bijlage). Van enkele andere soorten werden waarnemingen opgetekend binnen de gebiedsbegrenzing, maar deze waarnemingen voldeden niet aan de criteria om tot een geldig territorium te komen, waaronder potentiële broedvogels als Boomvalk, Kleine Plevier, Baardman en Witte Kwikstaart.

Deze soorten zijn niet in de soortenlijst opgenomen, maar zullen indien relevant worden besproken in paragraaf 4.2. Merel, Koolmees, Pimpelmees, Tjiftjaf, Fitis, Roodborst, Winterkoning en Vink waren aanwezig, maar zijn niet gekarteerd.

Van de 72 gekarteerde broedvogelsoorten staan er 14 op de Rode Lijst (van Kleunen *et al.* 2017), waarvan Smient, Grutto, Tureluur, Visdief, Spotvogel en Grauwe Vliegenvanger als 'Gevoelig' zijn aangemerkt en Slobeend, Wintertaling, Koekoek, Roerdomp, Ransuil, Wielewaal, Snor en Nachtegaal in de categorie 'Kwetsbaar' vallen.

Tabel 3. Broedvogels van het Groene Hart met de dichtheid per 100 hectare en waar relevant de Rode Lijst-status (van Kleunen *et al.* 2017); GE = Gevoelig, KW = Kwetsbaar, BE = Bedreigd, EB = Ernstig bedreigd.

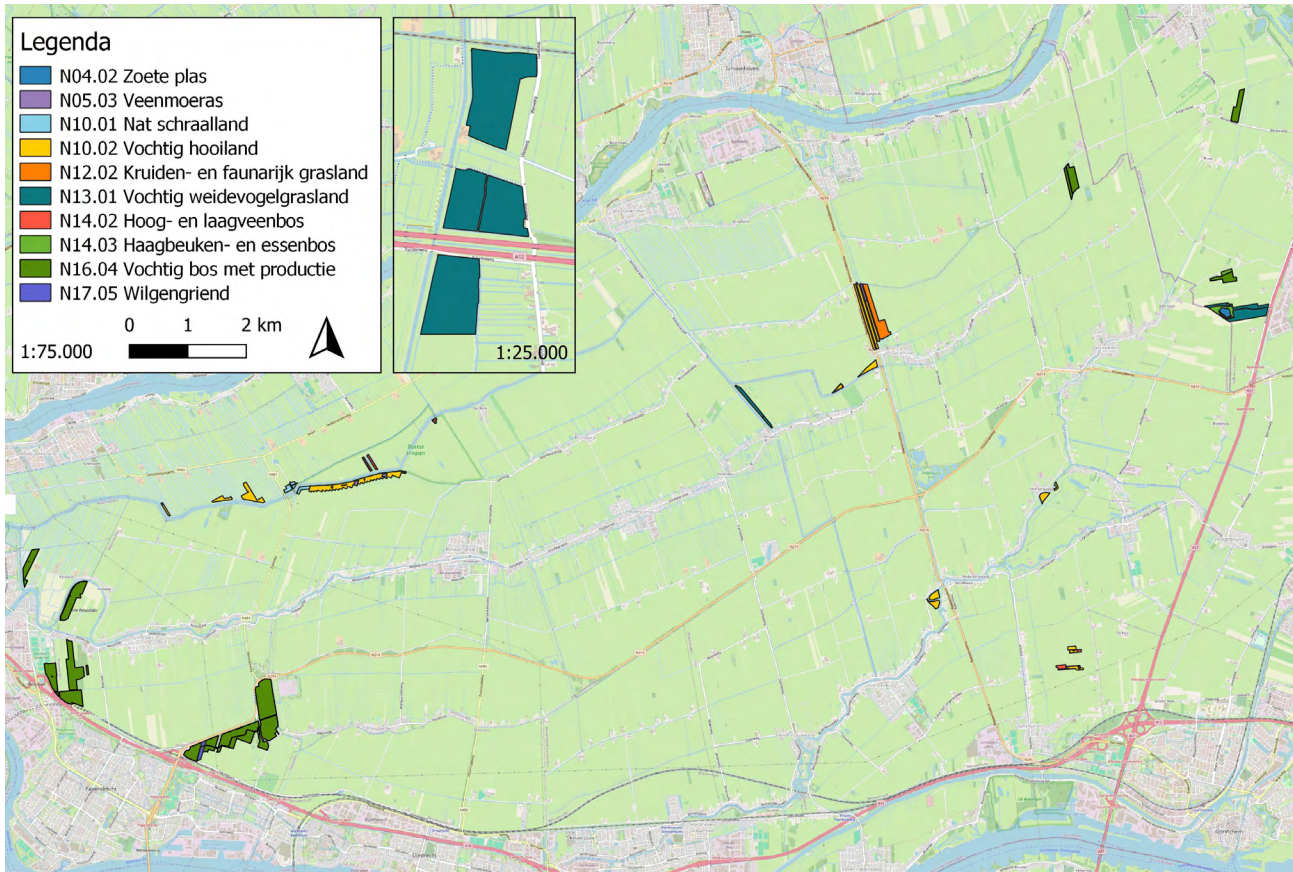
Soort	N	N/100ha	RL
Grote Canadese Gans	3	1.2	
Brandgans	11	4.3	
Grauwe Gans	46	17.8	
Knobbelzwaan	3	1.2	
Nijlgans	18	7.0	
Bergeend	2	0.8	
Smient	1	0.4	GE
Krakeend	43	16.6	
Grutto	16	6.2	GE
Wilde Eend	51	19.7	
Soepeend	3	1.2	
Tureluur	13	5.0	GE
Tafeleend	3	1.2	
Kuifeend	7	2.7	
Fazant	32	12.4	
Visdief	1	0.4	GE
Holenduif	21	8.1	
Houtduif	76	29.4	
Waterral	1	0.4	
Waterhoen	13	5.0	
Meerkoet	41	15.9	
Dodaars	1	0.4	
Fuut	6	2.3	
Scholekster	7	2.7	
Kievit	27	10.5	
Spotvogel	39	15.1	GE
Grauwe Vliegenvanger	20	7.7	GE
Slobeend	8	3.1	KW
Ooievaar	1	0.4	
Lepelaar	4	1.6	
Wintertaling	1	0.4	KW
Blauwe Reiger	25	0.4	
Purperreiger	29	11.2	KW
Grote Zilverreiger	1	0.4	
Sperwer	2	0.8	
Bruine Kiekendief	3	1.2	

Soort	N	N/100ha	RL
Buizerd	12	4.6	
Koekoek	2	0.8	KW
Bosuil	1	0.4	
IJsvogel	1	0.4	
Grote Bonte Specht	39	15.1	
Groene Specht	8	3.1	
Halsbandparkiet	5	1.9	
Roerdomp	2	0.8	KW
Gaai	16	6.2	
Ekster	8	3.1	
Kauw	3	1.2	
Zwarte Kraai	24	9.3	
Cetti's Zanger	16	6.2	
Staatmees	15	5.8	
Rietzanger	72	27.9	
Kleine Karekiet	42	16.3	
Bosrietzanger	25	9.7	
Ransuil	1	0.4	KW
Wielewaal	4	1.9	KW
Sprinkhaanzanger	1	0.4	
Zwartkop	148	57.3	
Tuinfluitier	29	11.2	
Grasmus	5	1.9	
Boomklever	3	1.2	
Boomkruiper	46	17.8	
Spreeuw	17	6.6	
Zanglijster	41	15.9	
Snor	2	0.8	KW
Blauwborst	9	3.5	
Nachtegaal	4	1.6	KW
Gekraagde Roodstaart	1	0.4	
Heggenmus	19	7.4	
Appelvink	5	1.9	
Groenling	17	6.6	
Putter	7	2.7	
Rietgors	27	10.5	

4.1. SNL-natuurbeheertypen

In Figuur 3 is de ligging van de verschillende SNL-natuurbeheertypen weergegeven binnen het gekarteerde onderzoeksgebied. In tabel 4 staan de

natuurbeheertypen met kwalificerende vogelsoorten waarvoor territoria zijn vastgesteld en de bijbehorende aantallen. De gekarteerde terreinen bestaan overwegend uit graslandtypen en productiebos.

Figuur 3. Natuurbeheertypen in het onderzoeksgebied. Inzet: de polders nabij Driebruggen

Plas-drasperceel in de Smoutjesvlietlanden, Goudriaan. Broedplaats van boerenlandvogels als Slobeend, Scholekster, Kievit, Tureluur en Grutto. Links in beeld is rietland met wilgenopslag te zien, waarin onder andere Purperreigers broeden. 18 april 2024 (Daan van Braak)

Tabel 4. In het gebied voorkomende natuurbeheertypen met kwalificerende vogelsoorten. Natuurbeheertypen waarvoor geen kwalificerende vogelsoorten zijn aangewezen, zijn niet in de tabel opgenomen.

Beheertype	Naam_beheertype	Opp (ha)	Soort	N
N05.03	veenmoeras	2,8	Roerdomp	1
N05.03	veenmoeras	2,8	Bruine Kiekendief	1
N05.03	veenmoeras	2,8	Rietzanger	3
N10.02	vochtig hooiland	33,9	Grutto	4
N10.02	vochtig hooiland	33,9	Tureluur	3
N13.01	vochtig weidevogelgrasland	70,0	Slobeend	4
N13.01	vochtig weidevogelgrasland	70,0	Krakeend	13
N13.01	vochtig weidevogelgrasland	70,0	Wintertaling	1
N13.01	vochtig weidevogelgrasland	70,0	Kuifeend	6
N13.01	vochtig weidevogelgrasland	70,0	Grutto	12
N13.01	vochtig weidevogelgrasland	70,0	Tureluur	10
N14.02	hoog- en laagveenbos	3,3	Grote Bonte Specht	6
N14.02	hoog- en laagveenbos	3,3	Boomkruiper	4
N14.02	hoog- en laagveenbos	3,3	Grauwe Vliegenvanger	4
N14.03	haagbeuken- en essenbos	4,7	Groene Specht	1
N16.04	vochtig bos met productie	117,9	Grote Bonte Specht	30
N16.04	vochtig bos met productie	117,9	Groene Specht	7
N16.04	vochtig bos met productie	117,9	Wielewaal	4
N16.04	vochtig bos met productie	117,9	Boomklever	3
N16.04	vochtig bos met productie	117,9	Boomkruiper	37
N16.04	vochtig bos met productie	117,9	Nachtegaal	4
N16.04	vochtig bos met productie	117,9	Appelvink	4

4.2. Vergelijking met eerdere karteringen

Voor het maken van deze rapportage werden drie Excelbestanden ontvangen van BMP-tellingen van het Alblasserbos bij Papendrecht (59,1 ha), Giesseneiland (3,5 ha) en de Put van Zessen (21,5 ha). De reeks van het Alblasserbos loopt van 1986 – 2018 (minus 2017), van het Giesseneiland gaat het om 15 teljaren in de periode 1984-2017 en van de Put van Zessen (genoemd als polder Blommendaal) om 24 teljaren in de periode 1977-2017. De tellingen werden uitgevoerd door boswachter Nico de Bruin van Staatsbosbeheer. Van slechts een deel van deze teljaren was uit het bestand af te leiden welke soorten er geteld waren. Verder moet rekening gehouden worden met eventuele verschillen in bezoekenintensiteit en interpretatie in het veld. De gegevens van het Alblasserbos bij Oud-Alblas besloegen een veel groter oppervlak dan in 2024 werd gekarteerd en kunnen niet worden vergeleken. In Bijlage 2 zijn tabellen te vinden met vergelijkingen met enkele jaren uit de reeks. Per terrein bespreken we hierna enkele ontwikkelingen die opvallen, gerefereerd aan de provinciale en landelijke ontwikkelingen (stats.sovon.nl, Boele *et al.* 2024).

Alblasserbos bij Papendrecht

Voor de sterke afnames bij Wilde Eend en Meerkoet vallen op. Het is lastig om hier verklaringen voor te geven. Mogelijk zijn de sloten in het bos in de loop van het jaar te dicht gegroeid om deze soorten

broedgelegenheid te bieden. Een positieve ontwikkeling laten Grote Bonte Specht en Groene Specht zien. De veroudering van het bos met geschikte broedbomen en toename van dood hout speelt hier ongetwijfeld een rol. Ook Boomkruiper en Boomklever profiteren. Voor Matkop lijkt het doek te zijn gevallen, in lijn met de landelijke afname van deze soort. De recente komst van Cetti's Zangers en Halsbandparkieten past goed in het uitbreidingspatroon van deze soorten. Het hogere aantal van Spotvogel is in lijn met de toename in de provincie Zuid-Holland. Groenling profiteert van de braamstruwelen op de kapvlaktes, waardoor meer geschikt biotoop beschikbaar kwam.

Grote Nes

In Grote Nes valt de positieve ontwikkeling bij enkele bossoorten op (Grote Bonte Specht, Houtduif, Boomkruiper). Andere verschillen zijn lastiger te verklaren. Ook in dit terrein profiteert de Groenling van het opkomende struweel.

Kortland

Net als in de andere terreinen valt de ontwikkeling bij Wilde Eend op, die hier zelfs verdwenen is. Bosvogels als de Houtduif, Grote Bonte Specht en Boomkruiper zijn ook in dit terrein toegenomen en de Groene Specht is verschenen, in lijn met de landelijke toename van deze soort. Ook de nieuwkomers Cetti's Zanger en Halsbandparkiet zijn hier verschenen. De vroegere aanwezigheid van Gele Kwikstaart en Kleine Karekiet

is nu lastig voor te stellen, maar mogelijk zijn bij eerdere karteringen toch ook wat meer open delen meegenomen die nu niet werden geïnventariseerd of is het terrein zeer sterk veranderd.

Polder Blommendaal / Put van Zessen

Dit kleine maar gevarieerde terrein herbergt veel bijzondere soorten, waarvan de ontwikkelingen per biotoop verschillen. Boerenlandvogels zijn steeds schaarser geworden en Grutto en Zomertaling zijn verdwenen. Moerasvogels zoals de Roerdomp, Dodaars en Purperreiger zijn verschenen. De recente vestigingen van Lepelaar en Grote Zilverreiger passen in de landelijke uitbreiding van deze soorten. Enkele bosvogels profiteren van het ouder worden van het bos, ondanks dat het bos in de voorafgaande winter flink uitgedund was voor houtoogst. De Holenduif is bijvoorbeeld verschenen en de Boomkruiper en Spreeuw namen toe.

Giesseneiland

Dit kleine eiland herbergde voorheen een hogere dichtheid aan weidevogels. Het aantal Grutto's, Tureluurs en Kieviten is hier afgenomen, al lijken de vroegere dichtheden bijna onwerkelijk hoog. Mogelijk zijn rietvogels in het verleden niet meegeteld, waardoor de aantallen nu gunstig lijken. De broedpopulatie Brandganzen is afgenomen ten opzichte van 2017 en er werden geen succesvolle paren waargenomen. De opdrachtgever meldde dat in het kader van bestrijding onder de provinciale ontheffing in totaal 47 brandgansnesten, 11 nesten van Grauwe Gans en 2 nesten van Grote Canadese Gans ontklaar zijn gemaakt.

4.3. Soortbesprekingen

In deze paragraaf worden enkele schaarse, bedreigde, noemenswaardige en/of karakteristieke soorten besproken. Waar relevant worden ze vergeleken met de landelijke of provinciale verspreiding en trend, geraadpleegd via stats.sovon.nl en samengevat in Boele *et al.* (2024).

Brandgans, N=11

Op een eilandje in de Giessen bij Giessenburg (Giesseneiland) werden minimaal 11 paren geteld. Tijdens de laatste bezoeken werden deze vogels zonder jongen op een naburig perceel waargenomen. Het broedsucces lijkt daarmee nihil.

Grauwe Gans, N=62

Deze soort werd alleen tijdens de eerste bezoeken geteld, waarbij paren en eventuele nesten werden ingetekend. Er is niet specifiek naar nesten gezocht in de rietvegetaties zoals langs de Smoutjesvliet en bij de Put van Zessen. In het westelijke deel van de Alblasserwaard werden alleen broedparen in de Natuurstrook aangetroffen. Ook in de graslanden bij Driebruggen en in de oostelijke Alblasserwaard waren kleine concentraties van Grauwe Ganzen aanwezig.

Slobeend, N=8

Verspreid over verschillende graslandgebieden werden Slobeenden aangetroffen. Eenmaal werden ook jongen waargenomen, op 31 mei naast het plasdrasperceel in de Smoutjesvlietlanden.

Meerkoet en een vrouwtje Slobeend met zes jongen in de Smoutjesvlietlanden op 31 mei 2024. (Albert de Jong)

Krakeend, N=43

Deze eendensoort is een steeds vertrouwd beeld in het veenweidegebied. Het Groene Hart kent landelijke gezien hoge dichtheden en de verwachting is dat deze soort nog verder zal toenemen.

Smient, N=1

Waarnemingen van een paartje op de Put van Zessen tot in mei (laatste waarneming 7 mei) leverde een territorium op. Tijdens latere bezoeken werden geen Smienten meer waargenomen.

Wilde Eend, N=51

De Wilde Eend werd in bijna alle onderzochte terreinen als broedvogel aangetroffen, behalve in het populierenbos bij Alblasserdam, het Alblasserbos bij Oud-Alblas en op de Put van Zessen. Vanaf half mei waren er wel veel ruiende Wilde Eenden in de Put van Zessen aanwezig, maar die kwamen waarschijnlijk uit de omringende graslanden. Ten opzichte van eerdere inventarisaties (zie 4.2) valt het op dat de soort zeer sterk is afgenomen, nog sterker dan landelijk is vastgesteld.

Tafeleend, N=3

In maart werden enkele waarnemingen van Tafeleenden op de plas in het grasland bij de Put van Zessen gedaan. De waarneming van drie mannetjes op deze plas op 31 mei resulteerde in drie territoria. Het eutrofe, kleinere rietplasje bij de Put van Zessen is waarschijnlijk heel geschikt als broedgebied.

Koekoek, N=2

Zingende mannetjes werden gehoord in de Grote Nes bij Oud-Alblas en in het bosje bij de Donkse Laagten. De laatstgenoemde locatie is onderdeel van een veel groter gebied dat deze Koekoek bestreekt, tussen pakweg de Zijdebrug en de Donk.

Dodaars, N=1

Op 21 maart en 18 april werd een baltsende vogel gehoord in het middelste, met riet omzoomde plasje van de Put van Zessen. Dodaarzen zijn vrij schaars in het veenweidegebied. De dichtstbijzijnde bekende broedlocatie is de Zouweboezem.

Scholekster, N=7

In de polders bij Driebruggen ging het in totaal om 3 territoria. Op de percelen bij het plas-dras langs de Smoutjesvliet werden ook drie territoria vastgesteld en langs de open plas bij de Put van Zessen één. Op het Giesseneiland werden geen Scholeksters meer aangetroffen. De vegetatie leek hier te hoog om de soort aan te trekken.

Kievit, N=27

Kievitenvonden kwamen verspreid over bijna alle graslanden voor. Op het Giesseneiland werd geen territorium meer aangetroffen, de vegetatie was hier mogelijk te hoog. De grootste concentraties bevonden zich langs de Smoutjesvliet (9), langs de Natuurstrook (7) en in de polders bij Driebruggen (6).

Grutto, N=16

In de meest open graslanden werden territoria van Grutto's aangetroffen. De percelen nabij Driebruggen en langs de Smoutjesvliet herbergden ieder zes paren. Op het Giesseneiland waren tijdens de laatste bezoeken zeker vier alarmerende paren te zien.

Tureluur, N=13

Verspreid over de graslanden werden in totaal 13 territoria vastgesteld. Het hoogste aantal (6) werd langs het plas-dras bij de Smoutjesvliet aangetroffen. Tureluurs zijn iets minder kieskeurig dan de Grutto en Scholekster wat betreft openheid van het landschap. Zo werden ook territoria in de Natuurstrook en bij de open plas van de Put van Zessen gevonden.

Lepelaar, N=8

In het wilgenstruweel langs de Put van Zessen is in ieder geval sinds 2023 een kolonie Lepelaars gevestigd. Tellingen vanaf de grond leverden maximaal zeven bezette nesten op. Op 31 mei gaf de drontelling zicht op acht bezette nesten. De recente vestiging van Lepelaars op deze plek past in de landelijke uitbreiding van de soort, waarbij Lepelaars in het binnenland zich regelmatig aansluiten bij broedende Blauwe Reigers.

Roerdomp, N=1

Op 31 mei foerageerde om 5.09 u een Roerdomp langs het rietmoeras bij de Put van Zessen. Er werden geen waarnemingen van roepende vogels gedaan. Mannetjes van geïsoleerde paren kunnen echter heel weinig roepen en het is redelijk aannemelijk dat deze vogel een territorium in het terrein heeft.

Blauwe Reiger, N=25

Een telling vanaf de grond op 21 maart leverde 19 bezette nesten op in het wilgenstruweel langs de oever van de Put van Zessen. Op 31 mei werd dit aantal nog iets hoger dankzij de telling met de drone: 25 bezette nesten.

Purperreiger, N=29

Op twee locaties was een kolonie Purperreigers aanwezig. In het rietmoeras nabij de Put van Zessen werden tijdens de telling met de drone op 31 mei in totaal 21 nesten aangetroffen en nog één bij de Blauwe Reigers in de put zelf. Langs de Smoutjesvliet werden op 29 mei met behulp van de drone in totaal zeven

bezette nesten van Purperreigers in het jonge elzen en wilgenstruweel. De nesten waren zeer goed verstopt en bij een grondtelling op 30 mei vlogen de reigers pas bij benadering op enkele meters op.

Grote Zilverreiger, N=1

Bijzonder is het broedgeval van een Grote Zilverreiger in de Put van Zessen. Het nest bevond zich in een overhangende wilg in de kolonie van Blauwe Reigers, Lepelaars en een Aalscholver. Dat er een nest zat werd pas bevestigd door de dronevlucht op 31 mei. Tijdens het laatste bezoek op 26 juni was het nest nog bezet en werd er op eieren of kleine jongen gezeten. De dichtstbijzijnde kolonie van deze nieuwkomer is sinds 2023 in de Boezems van Kinderdijk gevestigd. Gezien de landelijke uitbreiding van de soort zijn meer vestigingen in moerasgebieden in de Alblasserwaard te verwachten.

Sperwer, N=2

In het bosje langs de N214 bij Goudriaan werd een bezet nest aangetroffen, waarvan de inhoud onbekend bleef. In het bosje bij de Melkweg ging het om een bezet nest dat bij de laatste controle op 31 mei bleek te zijn mislukt (oorzaak onbekend).

Bruine Kiekendief, N=3

Op drie locaties werden nestelende Bruine Kiekendieven vastgesteld. In de Natuurstrook ging het om waarnemingen van een nestbouwend mannetje op 22 april en alarm op 24 juni op die locatie. Ook in mei werden hier waarnemingen gedaan. Aan de noordkant

van de Smoutjesvlietlanden werd vermoedelijk in de strook overjarig riet gebroed. Op 25 april was hier een baltsend paar aan wezig en op 31 mei vloog hier een alarmerend mannetje rond. Gedurende alle bezoeken aan de Put van Zessen werden broedindicerende Bruine Kiekendieven waargenomen. Op 31 mei werd een roepend vrouwtje op het nest gehoord en bevestigde de dronevlucht de aanwezigheid van een nest in een rietstrookje tussen de grote plassen in. Tegelijkertijd werd een tweede alarmerende paar gezien, maar daarvan was niet duidelijk waar de broedlocatie was.

Ransuil, N=1

Deze waarneming van derden is opgenomen in de kartering. AdJ zag eind mei nestfoto's van boottoeristen die al enige tijd aan de Peulsekade bij de kleine griend langs de Dwarsgang lagen. Op de foto's was een Ransuil met een nest met eieren te zien. De toeristen meldden echter dat het nest de week ervoor verlaten was.

Groene Specht, N=8

In bijna alle terreinen met bos is deze soort aanwezig en uit de vergelijking met gegevens uit eerdere jaren (4.2) blijkt dat deze soort op veel plekken recent is verschenen. Dit is in lijn met de landelijke uitbreiding van deze soort.

Halsbandparkiet, N=5

In Kortland (2) en beide delen van het Alblasserbos (3) werden territoria van deze nieuwkomer aangetroffen. De Halsbandparkiet breidt zich aan de randen van de Randstad uit en wordt in recente jaren steeds vaker in

Grote Zilverreiger op nest (rechts) met partner op vaste zitplaats. Put van Zessen, 2 juni 2024. (foto: Albert de Jong)

Alarmerend paartje Bruine Kiekendieven boven de Put van Zessen. (foto: Albert de Jong)

de Alblasserwaard waargenomen. Nestlocaties werden niet gevonden, maar de waarnemingen van zingende, roepende en alarmerende vogels concentreerden zich het hele seizoen rond dezelfde locaties en broeden is daarmee waarschijnlijk.

Wielewaal, N=4

In het Alblasserbos bij Oud-Alblas ging het om één zangpost van een mannetje op 29 mei en 21 juni. Twee mannetjes zongen in het Alblasserbos bij Papendrecht tijdens bezoeken in mei en juni. In het bosje aan de Bordenweg bij Ameide ging het om een zingende vogel op 13 mei.

Cetti's Zanger, N=16

In de oudere karteringen komt deze soort nog niet voor (zie 4.2). De vestigingen verspreid door bijna de hele Alblasserwaard zijn dan ook van recente jaren en passen in het uitbreidingspatroon van deze snel in aantal toenemende zangvogel.

Grauwe Vliegenvanger, N=20

In alle bosgebieden waren territoria van Grauwe Vliegenvanger te vinden. De soort was relatief talrijk. De vergelijkingen met eerdere karteringen suggereren een positieve ontwikkeling van deze soort in de afgelopen 30 jaar, maar de gegevens zijn te schaars om hier stellig over te zijn. De korte termijnontwikkeling van de aantallen in Zuid-Holland is positief (Boele *et al.* 2024).

Zingende Groenling in wilgen en braam nabij Zijdebrug. De soort profiteert van opkomende braamstruweel op de vrij recent gekapte percelen in het Alblasserbos. (foto: Albert de Jong).

5. Evaluatie

De gekarteerde terreinen beslaan een flinke variatie aan biotopen in de Alblasserwaard. Ook werden broedvogels van enkele graslanden bij Driebruggen in kaart gebracht. Ondanks de zeer natte april- en meimaand was het mogelijk om een goede kartering in de verspreide gebieden in het Groene Hart uit te voeren. Aanvullend op de reguliere bezoeken werden enkele kolonievogels met een drone geteld door de terreinbeheerder.

Van de selectie te karteren broedvogels werden in 72 soorten vastgesteld. Hoewel de terreinen klein zijn, herbergen ze elk een flinke variatie aan soorten. 14 vastgestelde soorten staan op de Rode Lijst (van Kleunen *et al.* 2017), waarvan Smient, Grutto, Tureluur, Visdief, Spotvogel en Grauwe Vliegenvanger als ‘Gevoelig’ zijn aangemerkt en Slobeend, Wintertaling, Koekoek, Roerdomp, Ransuil, Wielewaal, Snor en Nachtegaal in de categorie ‘Kwetsbaar’ vallen.

Bij vijf terreinen was het mogelijk om een vergelijking te maken met gegevens uit eerdere teljaren en ontwikkelingen te schetsen en eventueel suggesties te doen voor het beheer. De ontwikkelingen verschillen sterk per vogelgroep. Bij de groep van vogels die in grasland broeden valt op dat de aantallen op het Giesseneiland en in Polder Blommendaal zijn afgenomen. Het gaat onder andere om de Grutto, Tureluur en Kievit. De precieze oorzaken zijn lastig te geven, maar de afnames passen in ieder geval in de landelijke neerwaartse trends. Het meest in het oog springen de lage aantallen van de Wilde Eend. De landelijke ontwikkeling is eveneens negatief en recent onderzoek wijst op een te lage overleving van de kuikens (Kleyheeg *et al.* 2024). Oplossingen voor deze problematiek door middel van beheer zijn lastig te geven.

In de gekarteerde bossen zijn de gevolgen van bosveroudering en deels extensief beheer merkbaar. Broedvogels die geassocieerd worden met wat oudere bomen nemen toe, zoals de Grote Bonte Specht, Houtduif, Boomkruiper en Spreeuw. Langs bosranden met enigszins open, zonnige plekken en soms met staand dood hout, waren Grauwe Vliegenvangers relatief talrijk. Bosbeheer dat voor structuurrijke bosranden zorgt kan deze soort helpen. Het opgaande (braam) struweel op de gekapte delen in het Alblasserbos hebben voor meer structuur in het bos gezorgd, wat soorten als de Groenling en Spotvogel duidelijk in de kaart heeft gespeeld. De vakken met een monotone samenstelling, zoals jonge eiken of populieren hebben over het algemeen minder ondergroei, waardoor struweelvogels daar veel minder dan in andere delen werden aangetroffen. Meer struweel en open plekken in die vakken zouden ook meer broedvogels kunnen aantrekken.

De recente verschijning van enkele moerasvogels valt op. In de Natuurstrook nabij de Donkse Laagten hebben soorten als Roerdomp en Snor zich gevestigd na de ontwikkeling van dit gebied. Rietzangers, Kleine Karekieten en Bosrietzangers zijn talrijk in de riet- en ruigtezones in deze strook, maar ook in andere moeras-sige delen van de terreinen. Het rietmoeras in de Put van Zessen (ook wel polder Blommendaal genoemd) herbergde Dodaars, Bruine Kiekendief en een kolonie Purperreigers. Landelijk gezien zijn dit soorten met een beperkte verspreiding. Langs de waterplas broeden sinds enkele jaren Lepelaars en nestelde in 2024 voor het eerst een paar Grote Zilverreigers. Deze kolonies zijn klein en verstoringsgevoelig. Dat geldt ook voor de kolonie Purperreigers langs de Smoutjesvliet. Bescherming en geheimhouding van deze locaties zijn dus van belang. Voor het volgen van de aantallen van kolonievogels in het kader van het Meetnet Broedvogels is de boswachter ecologie van harte uitgenodigd om bij te dragen in de vorm van tellingen.

6. Literatuur

Boele A., Vergeer J.W., van Bruggen J., Goffin B., Koffijberg K., van Oostveen C., Schoppers J. & Jansen D. 2024. Broedvogels in Nederland in 2023. Sovon-rapport 2024/40. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.

van Kleunen A., Foppen R. & van Turnhout C. 2017. Basisrapport voor de Rode Lijst Vogels 2016 volgens Nederlandse en IUCN-criteria. Sovon-rapport 2017/34. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.

Kleyheeg E. & Bremer, L. van den, Turnhout C., Maris T., Jongejans E. & Rabenswaaij, N. 2024. Overleving en fenologie van kuikens van Wilde Eend, Soepeend en Krakeend in Nederland *Limosa* 97: 49-61.

Vergeer J.W., Boele A., van Bruggen J. & van Turnhout C. 2023. Handleiding Sovon Broedvogelmonitoring: Broedvogel Monitoring Project en kolonievogels. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.

Bijlage 1. Vergelijkingen met eerdere karteringen

Alblasserbos Papendrecht (59,1 ha)

Soort	1986	1995	2005	2015	2024
Knobbelzwaan	0	0	1	2	1
Nijlgans	0	0	2	6	1
Krakeend	0	0	0	0	1
Krakeend	0	0	0	1	1
Wilde Eend	3	30	43	81	7
Soepeend	0	1	10	3	0
Fazant	0	5	13	17	8
Fuut	0	0	2	0	0
Sperwer	0	0	1	0	0
Buizerd	0	0	2	3	1
Waterhoen	0	0	5	6	5
Meerkoet	1	6	20	32	2
Kievit	5	0	0	0	0
Grutto	1	0	0	0	0
Tureluur	2	0	0	0	0
Holenduif	0	2	4	6	2
Houtduif	0	8	13	17	10
Bosuil	0	1	1	1	ng
Kleine Bonte Specht	0	0	0	1	0
Grote Bonte Specht	2	4	5	9	9
Groene Specht	0	0	1	3	3
Torenvalk	0	0	1	0	0
Boomvalk	0	0	1	1	0
Halsbandparkiet	0	0	0	0	2
Wielewaal	0	2	2	5	2
Gaai	1	3	4	2	5

Soort	1986	1995	2005	2015	2024
Ekster	0	0	2	3	3
Kauw	0	0	2	3	0
Zwarte Kraai	0	3	10	14	4
Matkop	2	4	2	2	0
Veldleeuwerik	1	0	0	0	0
Cetti's Zanger	0	0	0	0	5
Staartmees	0	1	3	1	3
Kleine Karekiet	0	0	1	8	2
Bosrietzanger	0	1	2	3	3
Spotvogel	4	0	0	2	10
Zwartkop	2	13	22	40	48
Tuinfluit	3	1	12	24	9
Grasmus	2	1	1	0	1
Boomklever	0	0	0	1	2
Boomkruiper	1	1	6	5	13
Spreeuw	0	5	11	11	2
Zanglijster	0	7	10	11	9
Grauwe vliegenvanger	4	2	1	1	3
Nachtegaal	0	0	0	2	3
Gekraagde Roodstaart	0	0	0	2	1
Heggenmus	0	3	6	5	7
Witte Kwikstaart	0	0	1	1	0
Graspieper	2	0	0	0	0
Groenling	0	0	1	0	4
Putter	1	1	2	0	0

Grote Nes (8,9 ha)

Soort	1987	1995	2005	2013	2024
Krakeend	0	0	0	1	2
Wilde Eend	4	6	7	4	1
Fazant	1	4	4	3	2
Sperwer	0	0	1	0	0
Buizerd	0	1	1	1	1
Waterhoen	0	1	2	1	1
Meerkoet	0	8	1	0	0
Scholekster	4	0	0	0	0
Kievit	5	0	0	0	0
Grutto	1	0	0	0	0
Tureluur	2	0	0	0	0
Houtduif	1	2	1	3	7
Koekoek	0	1	1	0	1
Bosuil	2	0	0	0	0
Grote Bonte Specht	0	0	1	1	5
Groene Specht	0	0	0	0	1
Wielewaal	0	1	0	0	0
Gaai	0	1	1	2	1
Kauw	0	0	0	0	1
Zwarte Kraai	0	0	2	2	2
Staartmees	0	0	0	0	4

Soort	1987	1995	2005	2013	2024
Rietzanger	0	0	0	0	1
Kleine Karekiet	0	21	12	0	0
Bosrietzanger	4	1	1	0	3
Spotvogel	4	0	0	0	3
Sprinkhaanzanger	1	1	0	0	0
Zwartkop	0	7	8	10	10
Tuinfluit	6	7	5	1	3
Braamsluiper	0	1	0	0	0
Grasmus	1	0	0	0	1
Boomkruiper	0	1	0	0	3
Spreeuw	0	0	0	0	4
Zanglijster	0	1	2	0	5
Grauwe Vliegenvanger	0	0	0	0	1
Heggenmus	0	2	0	1	1
Gele Kwikstaart	5	0	0	0	0
Witte Kwikstaart	1	0	0	0	0
Graspieper	5	0	0	0	0
Groenling	0	0	0	0	3
Kneu	1	0	0	0	0
Rietgors	1	0	0	0	0

Kortland (4,7 ha)

Soort	1986	1995	2005	2015	2024
Wilde Eend	3	6	8	2	0
Fazant	0	0	1	0	2
Buizerd	0	0	1	0	0
Waterhoen	0	0	1	1	1
Meerkoet	0	0	1	2	0
Holenduif	0	0	0	0	1
Houtduif	0	4	3	2	7
Grote Bonte Specht	0	0	1	2	2
Groene Specht	0	0	0	0	1
Torenvalk	1	0	0	0	0
Halsbandparkiet	0	0	0	0	2
Gaai	0	0	1	1	1
Ekster	0	0	1	1	0
Zwarte Kraai	0	1	3	0	3

Soort	1986	1995	2005	2015	2024
Cetti's Zanger	0	0	0	0	2
Staartmees	0	0	0	1	0
Spotvogel	0	1	0	1	4
Zwartkop	0	2	4	9	13
Tuinfluitier	0	2	2	3	3
Grasmus	0	1	0	1	1
Boomkruiper	0	0	1	3	3
Zanglijster	0	1	1	3	8
Grauwe Vliegenvanger	0	0	0	0	2
Heggenmus	0	0	1	3	2
Groenling	0	0	0	1	5
Putter	0	0	0	0	1
Rietgors	1	0	0	0	0

Polder Blommendaal / Put van Zessen (21,5 ha).

Soort	1977	1989	1994	2017	2024
Grauwe Gans	0	0	0	33	4
Kolgans	0	0	1	0	0
Knobbelzwaan	0	1	1	0	0
Nijlgans	10	0	1	4	5
Bergeend	0	0	0	0	1
Zomertaling	0	1	0	0	0
Slobeend	0	5	0	1	1
Krakeend	0	1	0	1	2
Smient	0	0	0	0	1
Wilde Eend	5	0	3	6	0
Tafeleend	0	0	0	0	3
Kuifeend	0	3	0	5	4
Patrijs	0	1	0	0	0
Fazant	0	0	2	2	3
Dodaars	0	0	0	0	1
Fuut	1	2	2	1	2
Lepelaar	0	0	0	0	8
Roerdomp	1	0	0	0	1
Blauwe Reiger	0	1	1	2	25
Purperreiger	0	0	0	1	22
Grote Zilverreiger	0	0	0	0	1
Bruine Kiekendief	0	0	0	0	1
Buizerd	0	1	1	1	2
Waterral	0	1	1	1	1
Waterhoen	1	1	1	2	2
Meerkoet	5	8	9	8	8
Scholekster	0	3	0	0	1
Kievit	0	14	8	1	3
Grutto	0	9	5	0	0
Tureluur	0	9	2	0	1

Soort	1977	1989	1994	2017	2024
Holenduif	0	0	0	0	3
Houtduif	4	5	8	4	5
Koekoek	0	0	0	2	0
IJsvogel	0	0	0	0	1
Grote Bonte Specht	0	0	1	2	3
Groene Specht	0	0	0	0	1
Boomvalk	0	0	1	0	0
Gaai	0	0	0	0	1
Ekster	0	0	0	0	1
Zwarte Kraai	0	0	1	1	3
Cetti's Zanger	0	0	0	0	2
Staartmees	0	0	0	0	1
Rietzanger	0	0	0	1	7
Kleine Karekiet	8	5	5	10	6
Bosrietzanger	2	0	0	1	4
Spotvogel	1	4	1	0	1
Sprinkhaanzanger	0	0	0	0	1
Snor	0	0	0	1	0
Zwartkop	0	2	2	7	11
Tuinfluitier	0	4	1	2	1
Grasmus	1	0	0	0	1
Boomkruiper	0	0	0	0	4
Spreeuw	0	0	0	4	3
Zanglijster	0	0	0	1	1
Grauwe Vliegenvanger	0	0	0	0	1
Blauwborst	1	0	0	0	3
Heggenmus	0	2	1	0	1
Witte Kwikstaart	0	0	1	1	0
Putter	0	0	0	1	0
Rietgors	5	3	1	1	3

Giesseneiland (3,5 ha)

Soort	1984	1995	2010	2017	2024
Grote Canadese Gans	0	0	2	4	0
Brandgans	0	0	4	27	11
Grauwe Gans	0	0	1	1	1
Kolgans	0	0	1	0	0
Knobbelzwaan	0	0	0	1	0
Nijlgans	0	0	0	1	1
Krakeend	0	0	0	1	0
Wilde Eend	0	0	0	3	1
Kuifeend	0	0	1	1	0
Fuut	0	0	0	1	0

Soort	1984	1995	2010	2017	2024
Waterhoen	0	0	0	0	1
Meerkoet	0	0	0	4	1
Scholekster	0	1	1	1	0
Kievit	6	5	3	2	0
Grutto	9	16	18	9	4
Tureluur	1	2	3	2	1
Rietzanger	0	0	0	0	5
Kleine Karekiet	0	0	0	1	5
Bosrietzanger	0	0	0	0	2
Rietgors	0	0	0	0	1

Bijlage 2. Verspreidingskaarten inventarisatie 2024

Uit deze PDF zijn de stippenkaarten verwijderd. Voor aanvullende gegevens kunt u contact opnemen met Sovon (info@sovon.nl)

In opdracht van:

Sovon Vogelonderzoek Nederland

Postbus 6521
6503 GA Nijmegen
Toernooiveld 1
6525 ED Nijmegen
T (024) 7 410 410

E info@sovon.nl
I www.sovon.nl

